

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1945 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521), dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 16 februari 1945 dagtecknad proposition, nr 106, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521).

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma väckt motion, nr 486 i andra kammaren av herr *Persson* i Landafors *m. fl.*

Beträffande de skäl som anförts till stöd för det genom propositionen framlagda förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Motionärernas yrkanden återgivas i det följande (s. 12 och 14).

PROPOSITIONEN.

Familjebidrag till värnpliktiga, som uttagits till befälsutbildning, m. fl.

Gällande bestämmelser.

Enligt 27 § 1 mom. värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967 med ändring nr 158/1943) är den sammanlagda utbildningstiden för huvuddelen av de värnpliktiga 450 dagar.

Vissa värnpliktiga åläggas emellertid enligt bestämmelserna i 27 § 1 mom. B—D värnpliktslagen en längre utbildningstid än den för flertalet bestämda.

Sälunda är värnpliktig, som uttagits för utbildning till officer eller underofficer vid armén eller kustartilleriet eller till underofficer vid flygvapnet, skyldig att, utöver tjänstgöringstiden om 450 dagar, efter första tjänstgöringens slut fullgöra fortsatt tjänstgöring, för utbildning till officer under högst 360 dagar och för utbildning till underofficer under högst 180 dagar.

Marinen tilldelade värnpliktiga, vilka vid navigationsskola avlagt sjökaptens- eller styrmansexamen eller övermaskinistexamen eller maskinistexamen av andra klass, få sin tjänstgöringstid förlängd med 120 dagar, vilka

fullgöras i form av två repetitionsövningar om vardera 60 dagar senast under adertonde året efter inskrivningsåret.

Slutligen kunna värnpliktiga läkare, tandläkare, apotekare, veterinärer, ingenjörer m. fl. åläggas en fortsatt tjänstgöring om högst 180 dagar, fördelade i omgångar på hela värnpliktstiden. I den förut angivna tjänstgöringen om 450 dagar skall för dessa värnpliktiga avbrott ske för studierna.

På grund av frivilligt åtagande kommer tjänstgöringen även för vissa värnpliktiga vid flygvapnet att väsentligen förlängas. Sålunda få värnpliktiga, vilka uttagas till utbildning såsom flygförare eller bombfällare och navigatörer, fullgöra fortsatt tjänstgöring under högst 360 dagar samt värnpliktiga, som uttagas till utbildning såsom flygskyttnar, fortsatt tjänstgöring under högst 180 dagar.

Då de såsom befäl lämpligaste värnpliktiga och de värnpliktiga, vilka på grund av sin yrkesinriktning äro skickade att fullgöra specialtjänstgöring, jämlikt 1941 års värnpliktslag i långt högre grad än övriga värnpliktiga tagas i anspråk i försvarets tjänst har det ur olika synpunkter befunnits angeläget att såvitt möjligt avlägsna de olägenheter, som härigenom för dessa värnpliktiga uppkomma i deras civila gärning.

I sådant syfte ha vissa av ifrågavarande värnpliktiga genom beslut av riksdagen — senast i anledning av propositionen 1944:149 — tillerkänts särskild ersättning i form av förhöjda penningbidrag under värnplikts-tjänstgöringen och i form av särskilda premier. De tills vidare provisoriskt gällande bestämmelserna rörande penningbidrag och premier äro meddelade i kungörelse den 30 juni 1942 (nr 527 med ändring nr 123/1943 och 498/1944).

Vidare har Kungl. Maj:t i syfte att undanröja olägenheterna av den förlängda tjänstgöringstiden för befälsutbildade värnpliktiga m. fl. genom kungörelse den 9 juni 1944 (nr 407) meddelat provisoriska bestämmelser angående meritberäkning för befälsutbildad värnpliktig m. m. och genom cirkulär till statsmyndigheterna samma dag (nr 408) även meddelat vissa bestämmelser angående handläggningen av anställningsfrågor rörande arbetare.

Liksom för övriga värnpliktiga gäller, att värnpliktiga, vilka uttagits till befälsutbildning eller specialtjänstgöring, äro berättigade att erhålla familjebidrag enligt krigs- eller fredsfamiljebidragsförordningen enligt de i vederbörlig förordning meddelade bestämmelserna.

Krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521 med ändringar nr 125/1943 och 322/1944) är enligt 1 § 1 mom. i allmänhet tillämplig å värnpliktiga, som inkallats till tjänstgöring jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen. Enligt 4 mom. samma paragraf skall förordningen, med undantag av 20 § — om hemortslön — samt med de inskränkningar i övrigt, som av Konungen föreskrivas, äga tillämpning även å värnpliktiga, som det år de fylla 26 år eller senare fullgöra tjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen, alltså fredstjänstgöring.

Enligt förordningen utgående förmåner äro familjebidrag och hemortslön. Familjebidrag kan utgå i form av familjepening, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag. Familjebidrag utgår efter behovs-

prövning. Familjepenningen är avsedd för den värnpliktiges familjemedlemmars livsuppehälle. Bostadsbidrag utgår för beredande av bostad åt familjemedlem ävensom i visst fall för ensamstående värnpliktigs bostadskostnad. I stället för familjepenning och bostadsbidrag kan närings- eller rörelseidkare erhålla näringsbidrag enligt 14 § för näringsens eller rörelsens upprätthållande. Enligt 15 § kan näringsbidrag utgå för återupptagande av rörelse, som måst nedläggas under innehavarens militärtjänstgöring. Sistnämnda form av näringsbidrag utesluter icke familjepenning och bostadsbidrag. Näringsbidrag kan utgå såväl till familjeförsörjare som till ensamstående. Sjukbidrag och begravningsbidrag utgå för täckande av de särskilda behov, som uppkomma vid familjemedlems sjukdom eller fränfalle. Hemortslön utgår enligt 20 § till värnpliktig, som efter fullgjord eller tillgodoräknad fredstjänstgöring fullgjort 90 dagars beredskapstjänst.

Familjebidrag och hemortslön utbetalas av kommunala familjebidragsnämnder. Kostnaderna för familjebidrag och hemortslön bestridas till större delen av statsmedel. Viss mindre del av kostnaderna för utgivna familjebidrag stannar dock å kommunen. Enligt 4 § förordnar Konungen viss myndighet att öva viss tillsyn å förordningens tillämpning (tillsynsmyndigheten).

Freds familjebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 524) är tillämplig i den mån krigsfamiljebidragsförordningen icke skall tillämpas. Familjebidrag enligt denna förordning utgår allenast i form av familjepenning och begravningsbidrag. Familjebidrag fastställas efter behovsprövning av vederbörande länsstyrelse. Ansökan om familjebidrag skall dock ingivas till i krigsfamiljebidragsförordningen avsedda familjebidragsnämnder, vilka skola avgiva yttrande över ansökningen.

Enär för närvarande samtliga värnpliktiga inkallas jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen, äro alla nu tjänstgörande värnpliktiga hänförliga under krigsfamiljebidragsförordningen. 1942 års fredsfamiljebidragsförordning har överhuvud taget ännu icke varit i tillämpning.

1944 års riksdagsbeslut.

I förenämnda proposition 1944: 149 angående penningbidrag och premier åt värnpliktiga upptogs till behandling jämväl frågan om familjebidrag och värnpliktslån åt värnpliktiga, vilka uttagas till befälsutbildning eller specialtjänstgöring.

I det av särskilt tillkallade *utredningsmän* den 20 december 1943 avgivna betänkandet (statens offentliga utredningar 1943: 47) med förslag rörande meritberäkning m. m. för befälsutbildade värnpliktiga, vilket låg till grund för propositionen i fråga, hade utredningsmännen föreslagit, att i fredsfamiljebidragsförordningen skulle införas en ny paragraf, innebärande att näringsbidrag enligt 14 eller 15 § krigsfamiljebidragsförordningen skulle kunna beviljas värnpliktig, som fullgör i 27 § 1 mom. B—D värnpliktslagen föreskriven fortsatt tjänstgöring, med vilken tjänstgöring skulle likställas fortsatt tjänstgöring vid flygvapnet för utbildning till flygförare, bombfällare och

navigatör eller flygskytt ävensom utbildning till reservofficer i vad denna överstege tjänstgöringen enligt 27 § 1 mom. A värnpliktslagen.

I de över utredningsmännens förslag avgivna utlåtandena hade försvarets civilförvaltning och statens arbetsmarknadskommission särskilt berört frågan om familjebidrag till nu ifrågavarande värnpliktiga. Sistnämnda myndighet påpekade, att förevarande spörsmål — såsom också utredningsmännen framhållit — i första hand gällde värnpliktiga, vilka redan vid tiden för befälsutbildningen vore egna företagare. Även om utredningsmännens förslag att införa bidragsformen näringsbidrag i fredsfamiljebidragsförordningen kunde godtagas, syntes det kunna ifrågasättas, huruvida det icke vore en lämpligare lösning av förevarande spörsmål, att krigsfamiljebidragsförordningen i den omfattning, som angäves i förordningens 1 § 4 mom., gjordes tillämplig under den fortsatta tjänstgöring, varom i sammanhanget vore fråga. Till stöd för en dylik uppfattning kunde anföras, att värnpliktiga, varom här vore fråga, borde kunna komma i åtnjutande av jämväl bostadsbidrag och sjukbidrag, vilka förmåner i likhet med näringsbidrag ej utginge enligt fredsfamiljebidragsförordningen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sköld, anförde i detta ämne vid anmälan av förslag till *propositionen 1944: 149*, att han funne det följdiriktigast, att ifrågavarande värnpliktiga komme i åtnjutande av en dylik utvidgning av rätten till familjebidrag. På denna väg syntes det möjligt att i någon mån bereda lättnad för dem av ifrågavarande värnpliktiga, vilka såsom fria näringsidkare icke finge fördel av de bestämmelser, som kunde komma att meddelas rörande tillgodoräknande av värnpliktstjänstgöring i merit- och lönehänseende och som av naturliga skäl finge sin största betydelse för anställda. I princip vore departementschefen därför beredd att förorda en utvidgning av familjebidragsförmånerna, anslutande sig till det av honom jämväl förordade förslaget om införande av rätt till värnpliktslån för sådana värnpliktiga. Emellertid borde det övervägas, om icke en lämpligare lösning vore att göra krigsfamiljebidragsförordningen i den omfattning, som angives i förordningens 1 § 4 mom., tillämplig under den fortsatta tjänstgöring, varom här vore fråga. Härigenom skulle ernås en bättre anpassning av förmånerna efter förhållandena i det särskilda fallet. Då emellertid förevarande spörsmål borde upptagas till ytterligare övervägande, vore departementschefen för det dåvarande icke beredd att framlägga förslag i ämnet.

Riksdagen (skrivelse 1944: 274) uttalade beträffande frågan om familjebidrag till befälslever m. fl. följande.

Frågan om att under tiden för den förlängda värnpliktstjänstgöringen göra värnpliktiga berättigade till familjebidrag i vidare mån än som enligt nu gällande fredsfamiljebidragsförordning vore möjligt, syntes, på sätt departementschefen framhållit, böra bliva föremål för närmare övervägande. Förslag i ämnet borde därefter föreläggas riksdagen. För egen del hade riksdagen såsom sin uppfattning velat uttala, att skäl för rätt till familjebidrag utöver fredsfamiljebidragsförordningens nuvarande ram syntes förefinnas under den nu ifrågavarande tjänstgöringstiden.

Föreliggande förslag.

Kungl. Maj:t uppdrog den 30 juni 1944 åt statens arbetsmarknadskommission att i samråd med försvarets civilförvaltning, med beaktande av vad som anförts i propositionen 1944:149 och i riksdagens skrivelse 1944:274 rörande näringsbidrag och vidgad tillämpning av krigsfamiljebidragsförordningen, inkomma med förslag i ämnet.

Till åttlydnad härav har *statens arbetsmarknadskommission*, i samråd med *försvarets civilförvaltning*, med skrivelse den 28 september 1944 överlämnat förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942.

I sin skrivelse har arbetsmarknadskommissionen uttalat i huvudsak följande.

Vad angår den form, i vilken befäselever m. fl. borde beredas vidgad rätt till familjebidrag, hade kommissionen vid förnyat övervägande icke funnit anledning frångå sin tidigare uttalade uppfattning, att dylik vidgad rätt borde åstadkommas genom att krigsfamiljebidragsförordningen gjordes tillämplig å ifrågavarande värnpliktiga. Förutom de skäl härför, som kommissionen förut anført, har kommissionen framhållit, att därest krigsfamiljebidragsförordningen gjordes tillämplig jämväl å värnpliktiga, som fullgöra fortsatt tjänstgöring, familjebidragsnämnderna syntes bliva mera skickade att på ett tillfredsställande sätt handlägga ärenden angående bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen. Detta hade sin betydelse icke blott i fråga om bidrag till i 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen avsedda värnpliktiga utan framför allt därest förordningen på grund av inkallelser enligt 28 § värnpliktslagen skulle bliva tillämplig å ett mycket stort antal värnpliktiga.

I förevarande sammanhang ville kommissionen även framhålla, att den begränsade tillämpning av krigsfamiljebidragsförordningen, varom i nu gällande lydelse av 1 § 4 mom. stadgades, kunde komma att medföra, att läkare m. fl., som mot slutet av det år de fylla 25 år inkallats till fortsatt tjänstgöring under en tjänstgöringsperiod, som sträckte sig in på följande år, skulle komma att intill årsskiftet erhålla bidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen men efter denna tidpunkt enligt krigsfamiljebidragsförordningen. En dylik ordning vore ur skilda synpunkter olämplig.

Den utvidgade rätten till familjebidrag borde tillkomma förutom de kategorier värnpliktiga som utredningsmännen föreslagit jämväl värnpliktiga, som underginge utbildning till fänrik vid sjövärnsskåren.

Tidpunkten för förordningens ikraftträdande ävensom eventuella övergångsbestämmelser syntes böra bliva beroende av när beredskapen komme att avvecklas och formerna för denna avveckling.

Remissutlåtanden.

I anledning av arbetsmarknadskommissionens förevarande i samråd med försvarets civilförvaltning avgivna förslag ha utlåtanden inhämtats av chefen för försvarsstaben, statskontoret, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet

och länsstyrelserna i Uppsala, Västerbottens, Västmanlands samt Göteborgs och Bohus län. Innehållet i dessa yttranden återgives å s. 15—18 i propositionen.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sköld, har i propositionen anfört:

»Av den lämnade redogörelsen framgår, att samtliga i ärendet hörda myndigheter funnit skäl vara för handen att värnpliktiga, som uttagas till befälsutbildning eller specialtjänstgöring, under tiden för den förlängda tjänstgöringen erhålla de bättre familjebidragsförmåner, som innefattas i krigsfamiljebidragsförordningen. För egen del ansluter jag mig till samma uppfattning.

I sitt utlåtande har riksräkenskapsverket ifrågasatt lämpligheten av att såväl krigs- som fredsfamiljebidragsförordningen tillämpas i fredstid. Enligt ämbetsverkets mening vore det lämpligare att i fredsfamiljebidragsförordningen intaga de bestämmelser om familjebidrag, som nu äro meddelade i krigsfamiljebidragsförordningen och som anses böra vara gällande i fredstid dels för nu ifrågavarande värnpliktiga dels ock för de värnpliktiga, vilka redan med nuvarande lydelse av krigsfamiljebidragsförordningen skola hänföras under denna förordning under fredstjänstgöring, som fullgöres senare än det år, varunder 25 års ålder uppnås. En dylik ordning skulle enligt ämbetsverkets mening förenkla handläggningen av familjebidragsärendena i fredstid, och kommunerna skulle också undgå att behöva bära en del av kostnaderna för de familjebidrag, som i fredstid böra utgå enligt krigsfamiljebidragsregler.

Att bestämmelser ha meddelats av innebörd att krigsfamiljebidragsförordningen skall i viss utsträckning tillämpas även i fredstid har icke enbart sin grund däri, att det befunnits befogat att bereda de värnpliktiga, som äro äldre än 25 år och som i allmänhet kunna antagas vara familjeförsörjare, bättre familjebidragsförmåner än som kunna utgå inom ramen för fredsfamiljebidragsförordningen. Av stor betydelse har därutöver ansetts vara att man på denna väg kan bereda militära myndigheter och familjebidragsnämnder tillfälle att i fredstid tillämpa bestämmelser, som i händelse av krigstillstånd skola gälla. Med hänsyn till värdet av denna anordning i beredskapshänseende synes det mig icke böra ifrågakomma att härutinnan vidtaga ändring. Någon egentlig förenkling av familjebidragsärendenas handläggning torde heller icke kunna ernås vid genomförande av riksräkenskapsverkets ifrågavarande förslag. Jag håller sålunda före, att arbetsmarknadskommissionens förslag, att krigsfamiljebidragsförordningen skall i viss utsträckning vara gällande å dessa värnpliktiga, är att föredraga. Mot detaljerna i detta förslag har jag intet att erinra. De nya bestämmelserna synas icke böra träda i kraft förrän i samband med en avveckling av den förstärkta försvarsberedskapen. Med hänsyn härtill torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om ikraftträdandet. Huruvida särskilda övergångsbestämmelser kunna bliva erforderliga blir, såsom arbetsmarknadskommissionen anfört, beroende av formerna för beredskapens

avveckling. Den föreslagna lydelsen av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen torde inrymma befogenhet för Kungl. Maj:t att meddela dylika bestämmelser.

Riksräkenskapsverket har framhållit, att vid genomförande av dess förslag kommunerna skulle undgå att behöva bära någon del av kostnaderna för familjebidrag i fredstid jämlikt krigsfamiljebidragsförordningen. Såsom framgår av propositionen 1942:339 (s. 58) har kommunerna ålagts dylik bidragsskyldighet på den grund, att kommunerna inom ramen för författningarna kunna bestämma om rätten till familjebidrag och om bidragens belopp. Detta skäl äger även för fredstid bärkraft i den mån familjebidrag då utgår enligt krigsfamiljebidragsförordningen. Någon anledning att vid en utvidgning av bidragsmöjligheterna vidtaga ändring i de av 1942 års riksdag beslutade grunderna för kostnadernas fördelning synes mig icke föreligga. Jag utgår emellertid från att frågan fortsättningsvis beaktas. Ännu saknas nämligen erfarenhet rörande omfattningen av den blivande bidragsverksamheten i fred. Möjlighet föreligger ej heller att nu beräkna huru många värnpliktiga av olika kategorier, som under fredstjänstgöring kunna komma att bliva berättigade till familjebidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen.»

Enligt 1 § krigsfamiljebidragsförordningen äger förordningen i princip tillämpning — förutom å värnpliktiga som inkallats till tjänstgöring jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen — jämväl å värnpliktiga, som det år de fylla 26 år eller senare fullgöra tjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen. I propositionen har nu föreslagits sådan ändring av 1 § i förordningen, att värnpliktiga, som fullgöra tjänstgöring jämlikt sistnämnda lagrum och därvid undergå utbildning till officer eller underofficer eller viss annan befäls- eller specialutbildning, skola erhålla rätt till familjebidrag enligt förordningen även vid tjänstgöring före det år de fylla 26 år. Förslaget ingår såsom ett led i strävandena att ifrågakarande värnpliktiga, vilka ha att fullgöra en avsevärt längre tjänstgöring än övriga värnpliktiga, skola erhålla kompensation för de olägenheter som härigenom uppkomma för dem i deras civila gärning.

Utskottet.

Mot vad sålunda föreslagits har utskottet intet att erinra.

Inarbetande av värnpliktigas nuvarande månadslön i hemortslönen.

Gällande bestämmelser.

Enligt 4 § 1 mom. första stycket gällande krigsavlöningsreglemente utgår krigslön till värnpliktiga, vilka innehava lägst korprals (motsvarande) tjänstegrad eller tjänsteställning, d. v. s. tillhöra lägst 4:e krigslöneklassen, i form av månadslön och terminslön. Månadslönen utbetalas numera liksom terminslönen av de militära myndigheterna men har tidigare genom försorg av krigskassaavdelningen, där den värnpliktige är truppregistrerad, utbetalats med anlitande av postverket. Beträffande månadslönebeloppens storlek hänvisas till nuvarande krigsavlöningsreglemente. Här må allenast erinras om, att månadslönen utgör lägst 15 kronor i 4:e krigslöneklassen (korpral, kon-

stapel, musikkorpral, musikkonstapel) och högst 105 kronor i 11:e krigslöneklassen (major, kommandörkapten av 2:a graden).

I 20 § krigsfamiljebidragsförordningen stadgas, att till värnpliktig, vilken uppbär avlöning enligt krigsavlöningsreglementet, skall efter en tjänstgöringstid om sammanlagt 90 dagar såsom hemortslön utgå ett belopp av en krona om dagen. Sedan tjänstgöringen varat 360 dagar, höjes hemortslönen till en krona 50 öre om dagen och efter femhundrafyrtio dagar till två kronor om dagen. Såsom tjänstgöringstid räknas allenast krigs-(beredskaps-)tjänstgöring och en förutsättning för att värnpliktig skall få räkna kvalifikationstid för rätt till hemortslön är vidare, att han dessförinnan fullgjort tjänstgöring av viss varaktighet bestämd med hänsyn till honom enligt fredsbestämmelser åliggande tjänstgöring. Vissa särskilda bestämmelser gälla därjämte beträffande värnpliktiga, som fullgöra tjänstgöring efter eget åtagande och beträffande värnpliktiga, som tidigare innehaft fast anställning m. fl. Hemortslönen utbetalas av familjebidragsnämnd, efter ansökan av den värnpliktige, vars tjänstgöringsuppgifter granskas och bestyrkas av vederbörande truppregistreringsmyndighet.

Föreliggande förslag.

Vid anmälan av Kungl. Maj:ts proposition nr 65 till innevarande års riksdag med förslag till nytt krigsavlöningsreglemente har föredragande departementschefen tillstyrkt ett av såväl 1942 års krigsavlönings-sakkunniga som de hösten 1943 inom försvarsdepartementet tillkallade särskilda utredningsmännen för fortsatt handläggning av frågan om revision av krigsavlöningsreglementet — i det följande benämnda utredningsmännen — framlagt förslag till viss omläggning av de värnpliktigas avlöning, innebärande att den nu till vissa värnpliktiga utgående till krigslönen hörande månadslönen i stället skall inräknas i hemortslönen. Därvid har departementschefen dock med avsteg från utredningsmännens förslag förutsatt, att under flygtjänstgöring till värnpliktiga utgående särskilda förmåner av flygtillägg, mekanikertillägg och elevtillägg alltjämt skola hänföras till krigslönen och alltså utbetalas av de militära myndigheterna, enär det av praktiska skäl måste anses olämpligt att belasta familjebidragsnämnderna med utbetalning av dessa förmåner, som också ingå i månadslönen. I enlighet med departementschefens sålunda framlagda förslag ha i det vid nyssnämnda proposition fogade reglements-förslaget uteslutits nu gällande bestämmelser om månadslön till vissa värnpliktiga.

I anslutning till ifrågavarande förslag till krigsavlöningsreglemente erfordras vissa ändringar i krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 och jämväl i krigsfamiljebidragskungörelsen den 31 december 1942. Utredningsmännen ha framlagt förslag till ändringar i krigsfamiljebidragsförordningen och ha i samband därmed, efter att ha erinrat om att det av dem framlagda förslaget till krigsavlöningsreglemente utgått från förutsättningen, att månadslönen för värnpliktiga skall inarbetas i hemortslönen, anfört i huvudsak följande.

I fråga om beloppen förutsätts härvid icke någon annan ändring än att månadslönebeloppet i 6:e krigslöneklassen, för närvarande 35 kronor eller således 1 krona 17 öre för dag, synes böra jämkas så att beloppet för dag uppgår till 1 krona 25 öre. 6:e krigslöneklassens belopp kommer härigenom att ligga mitt emellan de nuvarande månadslönebeloppen i 5:e och 7:e krigslöneklasserna. Den på dylikt sätt i hemortslönen inarbetade månadslönen förutsättes utgå från tjänstgöringens början, respektive från det att värnpliktig — varmed enligt 1 § krigsfamiljebidragsförordningen avses den, som avlönas såsom värnpliktig enligt krigsavlöningsreglementet — uppnått här för erforderlig tjänstegrad, lägst korpral eller motsvarande, eller däremot svarande tjänsteställning. I fråga om den nuvarande hemortslönen torde anledning saknas att frånga gällande regler beträffande kvalifikationstid för erhållande av denna förmån. Beloppet av den nya hemortslönen kommer sålunda att bliva beroende till viss del av tjänstgöringstidens längd och till viss del av vederbörandes tjänstegrad eller tjänsteställning. Med hänsyn härtill torde, på sätt 1942 års krigsavlöningsgissak kunniga föreslagit, den nya hemortslönen böra uppdelas i tvenne delar, varvid den från krigsavlöningsreglementet överflyttade månadslönen synes kunna benämnas befälslön och den nuvarande hemortslönen långtidslön.

Utredningsmännen ha i anslutning härtill föreslagit, att sista meningen i 2 § 1 mom. krigsfamiljebidragsförordningen, som nu har lydelsen: »Hemortslönen utgår kontant efter viss tids krigstjänstgöring», skall givas följande ändrade lydelse: »Hemortslön utgår kontant såsom befälslön och långtidslön.» Vidare ha utredningsmännen föreslagit ändrad lydelse av 20 § i förordningen. Deras förslag i denna del överensstämmer i huvudsak med det genom propositionen framlagda förslaget.

Remissutlåtanden.

I sina utlåtanden över utredningsmännens förslag ha myndigheterna praktiskt taget samstämmigt tillstyrkt förslagen till ändringar i 2 och 20 §§ krigsfamiljebidragsförordningen. Vissa myndigheter ha emellertid i samband härmed framfört vissa ytterligare ändringsförslag, som icke äga direkt samband med nu förevarande förslag. För innehållet i de avgivna yttrandena redogöres å s. 27—30 i propositionen.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen har i denna del anfört:

»Det av utredningsmännen framlagda förslaget till ändring i 20 § krigsfamiljebidragsförordningen jämte därav betingad jämkning i 2 § 1 mom. samma förordning har av de hörda myndigheterna i huvudsak lämnats utan erinran. Förslaget innebär, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, att hemortslönen skall uppdelas i två skilda delar, den ena benämnd befälslön och motsvarande hittills till vissa värnpliktiga såsom krigslön utgående månadslön och den andra långtidslön, som närmast motsvarar den nuvarande hemortslönen.

Jag har redan i samband med anmälan av förslag till nytt krigsavlöningsreglemente i princip förordat utredningsmännens förslag, och nu föreliggande förslag till författningsbestämmelser i ämnet giver mig icke anledning till

någon väsentligare erinran. I anslutning till i förutnämnda proposition angående nytt krigsavlöningsreglemente föreslagen uppflyttning av flaggkorpral från 6:e till 7:e krigslöneklassen bör emellertid flaggkorpral upptagas bland de värnpliktiga, för vilka befälslönen utgör 1 krona 50 öre. I sina förslag till kungörelser rörande det nya krigsavlöningsreglementets tillämpning under tid då riket icke befinner sig i krig respektive under krigstid ha utredningsmännen föreslagit, att de medlemmar av sjövärnsskåren och av svenska röda korsets sjukvårdstrupper, som nu på grund av enligt fredsbestämmelser meddelade förordnanden till officerare eller underofficerare äga uppbära lön enligt för fast anställd personal gällande grunder, i stället skola överföras till att åtnjuta lön såsom värnpliktiga. Då jag avser att senare förorda detta förslag, bör nu i förslaget till ny lydelse av 20 § 2 mom. krigsfamiljebidragsförordningen — i anslutning till vad chefen för marinen och försvarets civilförvaltning framhållit — intagas bestämmelse därom, att nämnda medlemmar efter överföringen till värnpliktslön skola äga tillgodoräkna tid, varunder de fullgjort tjänstgöring i den tidigare egenskapen efter tidpunkt, som av Konungen bestämmes. Detta innebär, att de i förevarande hänseende komma att jämföras med förutvarande landstormsofficerare, vilka tidigare överförts till åtnjutande av värnpliktslön. I likhet med försvarets civilförvaltning finner jag skäligt, att den som hålles internerad i neutralt land medges bibehålla rätt till hemortslön. Bestämmelse härom bör intagas i 5 mom. c) av utredningsmännens förslag till ny lydelse av 20 § krigsfamiljebidragsförordningen.

Däremot kan jag icke tillstyrka det av chefen för försvarsstaben framlagda förslaget om vidgad rätt till hemortslön till värnpliktig, som efter eget åtagande fullgör tjänstgöring vid luftbevakningsförband, organiserat av annan än den värnpliktiges egen truppregistreringsmyndighet. Fråga härom har också i anledning av annan framställning varit uppe. Förslag i ämnet avstyrktes då av arbetsmarknadscommissionen med hänvisning till beräknade svårigheter att vid beredskapens upphörande till den civila arbetsmarknaden återföra vissa av de krigsfrivilliga och frivilligt tjänstgörande värnpliktiga, som under längre tid varit i militär tjänstgöring. Denna synpunkt har syns mig böra beaktas.

Ej heller kan jag tillstyrka försvarsstabschefens förslag om att saknad bör få uppbära hemortslön enligt samma regler som dem, vilka gälla för familjebidrag. I dylikt fall bör hemortslön utgå för samma tid som krigslön, då ju hemortslönen till sin karaktär är en löneförmån, ehuru vissa skäl ansetts motivera dess hänförelse till krigsfamiljebidragsförordningen. I anslutning till vad jag vid anmälan av propositionen med förslag till nytt krigsavlöningsreglemente anfört i fråga om rätt för saknad att bibehålla månadslön, föreslår jag därför, att den tid varunder saknad må äga rätt till hemortslön bestämmes till två månader. I likhet med utredningsmännen finner jag rätten till hemortslön böra begränsas till fall, då behov föreligger, d. v. s. då familjebidrag beviljats. Enär familjebidrag emellertid kan ha beviljats även i annan form

än som familjepenning, har jag dock funnit stadgandet böra givas en formulering, som nära överensstämmer med vad som gäller i fråga om begravningsbidrag.»

Enligt 4 § 1 mom. första stycket krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 utgår krigslön i form av månadslön och terminslön till värnpliktiga, vilka inneha lägst korprals (motsvarande) tjänstegrad eller tjänsteställning. De förmåner som utgå jämlikt krigsfamiljebidragsförordningen utgöras enligt 2 § i förordningen av familjebidrag och hemortslön. Genom propositionen nr 65 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t framlagt förslag till nytt krigsavlöningsreglemente. Förslaget innebär bland annat att månadslönen avskaffas. Härvid har förutsatts, att den hemortslön som utgår enligt krigsfamiljebidragsförordningen skall utökas med belopp motsvarande den förmån som utgått i form av månadslön. Propositionen nr 65 har med viss ändring, varom nedan förmäles, tillstyrkts av statsutskottet i dess utlåtande nr 137. Utlåtandet har godkänts av riksdagen.

Genom den nu till behandling föreliggande propositionen framlägges förslag till sådana ändringar av 2 och 20 §§ krigsfamiljebidragsförordningen som föranledas av omläggningen av krigsavlöningsbestämmelserna i förenämnda hänseende. I 2 § har sålunda upptagits en bestämmelse, att hemortslönen skall utgå såsom befälslön och långtidslön. Befälslönen motsvarar månadslönen. Långtidslönen utgör motsvarighet till den hemortslön som hittills utgått. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för åtnjutande av befälslön och långtidslön samt om förmånernas storlek upptagas i 20 §.

I propositionen nr 65 hade Kungl. Maj:t föreslagit, att det nya krigsavlöningsreglementet skulle träda i kraft den 1 juli 1945. Samma ikraftträdande bestämmelse har i propositionen nr 106 föreslagits beträffande ändringarna i 2 och 20 §§ krigsfamiljebidragsförordningen. I enlighet med statsutskottets hemställan har riksdagen funnit den ändringen böra vidtagas i det genom förstnämnda proposition framlagda förslaget, att reglementets ikraftträdande skall anstå till tidpunkt efter den 1 juli 1945 som av Kungl. Maj:t bestämmes. Med hänsyn härtill torde böra föreskrivas, att ändringarna i 2 och 20 §§ krigsfamiljebidragsförordningen — i likhet med vad som föreslagits beträffande ändringen i 1 § i förordningen — skola träda i kraft vid tidpunkt som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Propositionen i denna del föranleder i övrigt ingen erinran från utskottets sida.

MOTIONEN II: 486.

Familjepenningens storlek i visst fall.

Enligt 6 § 1 mom. krigsfamiljebidragsförordningen är familjepenningen maximerad till så stort belopp för dag, som framgår av följande tariff:

Ortsgrupp	1	2	3
	För hustru och fränskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år		För annan familjemedlem över 16 år än som avses i kol. 1
	kronor	kronor	kronor
I	2:75	1:40	1:10
II	3—	1:65	1:20
III	3:25	1:90	1:30

I 3 § krigsfamiljebidragsförordningen stadgas, att såsom medlem av den värnpliktiges familj skall anses en var av följande personer, nämligen:

a) den värnpliktiges hustru, med vilken han sammanlever, samt hans barn och adoptivbarn under sexton år, som äro under hans vårdnad;

b) den värnpliktiges hustru, barn och adoptivbarn i annat fall än under a) sägs, hans föräldrar och adoptant, hans hustrus barn och adoptivbarn samt hans fränskilda hustru, en var under förutsättning, *dels* att den värnpliktige är underhållsskyldig gentemot vederbörande och *dels* att antingen den värnpliktige före inkallelsen i väsentlig mån bidrog till vederbörandes underhåll eller det eljest kan antagas, att han skulle hava i väsentlig mån bidragit till underhållet, om inkallelsen ej mellankommit; samt

c) den värnpliktiges husföreståndarinna under förutsättning, att den värnpliktige sammanbor med egna eller hustrus barn eller adoptivbarn under sexton år samt, därest han sammanbor jämväl med hustru, att hustrun är oförmögen till arbete.

Annan anhörig till den värnpliktige än i a) och b) här ovan sägs samt husföreståndarinna i andra fall än som avses i c) kan, när synnerliga skäl därtill äro, på ansökan av familjebidragsnämnd genom beslut av arbetsmarknadskommissionen jämställas med familjemedlem.

Beträffande familjepenning för familjemedlem, som avses i b), gäller enligt 7 § 2 mom. utöver den i 6 § 1 mom. fastslagna maximeringen, att bidraget ej får överstiga värdet av det underhållsbidrag som den värnpliktige lämnat före inkallelsen eller eljest kan antagas skola ha lämnat, om inkallelsen ej kommit emellan.

I motionen har yrkats, att texten i kolumn 1 i 6 § måtte ändras så att den erhåller följande lydelse: »För hustru och fränskild hustru samt för moder, vilken förestår värnpliktigs hem ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år, kronor»

Beträffande skälen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

I utskottets utlåtande nr 16 vid 1944 års riksdag har lämnats en redogörelse för förarbetena till 6 § krigsfamiljebidragsförordningen. Utskottet får hänvisa till denna redogörelse.

Vid nämnda års riksdag hemställde herrar Persson i Stockholm och Hagberg i Luleå i en inom andra kammaren väckt motion, nr 404, att texten i kolumn 1 i 6 § måtte ändras till »För hustru och fränskild hustru ävensom för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt den värnpliktige».

Andra lagutskottet yttrade i nyssnämnda, över motionen avgivna utlåtande:

Motionärerna åsyfta enligt motiveringen till motionen huvudsakligen en förbättring av familjepeningen för moder, som förestår en ogift sons hushåll. Yrkandet innebär emellertid, att icke blott moder utan även varje annan husföreståndarinna skulle under alla förhållanden hänföras under kolumn 1 i tariffen. Såsom förutsättning för rätt till familjepening för husföreståndarinna gäller enligt kolumn 1, att den värnpliktige icke sammanlever med hustru eller att hustrun, om han sammanlever med henne, är arbetsoförmögen. Då denna förutsättning ej medtagits i den av motionärerna föreslagna lydelsen, skulle enligt denna familjepening utgå för husföreståndarinna även i det fall att den värnpliktige sammanlever med hustru, som är fullt arbetsför. Sistnämnda ändring torde ej vara avsedd.

Beträffande förarbetena till den gällande tariffen har redogörelse lämnats här ovan. Bestämmelsen att husföreståndarinna skall hänföras under kolumn 1 endast i det fall, att den värnpliktige har hemmavarande familjemedlem under sexton år, motiverades därmed att avsevärda svårigheter skulle uppstå att fastställa, huruvida exempelvis moder, med vilken den värnpliktige sammanbor, är att anse som den värnpliktiges husföreståndarinna eller om i stället den värnpliktige skall anses innebo hos modern.

Otvivelaktigt tala vissa skäl för en förbättring av familjepeningen för husföreståndarinna. Om det kan fastställas, att exempelvis en moder, som bor tillsammans med en ogift son, åtnjuter sin huvudsakliga försörjning av sonen, borde hon enligt utskottets åsikt med avseende å familjepening jämföras med hustru. De förhållanden som vid förordningens tillkomst uttalades beträffande möjligheten att konstatera, under vilka förhållanden och villkor en moder och son ha gemensamt hem, torde emellertid, enligt vad utskottet erfarit, ha besannats. Enligt inhämtade upplysningar ha svårigheter ej sällan uppstått att kontrollera, huruvida och i vad mån en till beredskapstjänstgöring inkallad verkligen bidragit till sin moders underhåll. Verkställd kontroll har ibland visat, att den bidragssökandes uppgifter härom varit otillförlitliga. Med hänsyn härtill anser sig utskottet ej kunna föreslå en generell höjning av maximibeloppet för familjepening till husföreståndarinna.

All bidragsverksamhet, som regleras av författningsnormer, måste ju enligt sakens natur bli schematisk och därför i många fall bristfällig. För avhjälpande härav ha vad angår familjebidragen sedan åtskilliga år till landshövdingarnas förfogande ställts medel för hjälpverksamhet till förmån för de till militärtjänstgöring inkallades familjer. Dessa medel äro avsedda att användas för en i fria former bedriven hjälpverksamhet, ämnad som ett komplement till den genom författningar reglerade bidragsverksamheten. Medlen hava förutsatts kunna komma till användning även för att i särskilt behjärtansvärda fall tillgodose behov av förstärkning av familjepeningen. Enligt utskottets åsikt bör sådan förstärkning i fall av behov lämnas exempelvis till moder, som förestår en ogift sons hem, om det kan klarläggas, att hon åtnjuter sin huvudsakliga försörjning av sonen.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställde utskottet, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Denna hemställan bifölls.

Utskottet.

Såsom ovan framhållits kan en värnpliktigs moder, som förestår hemmet åt denne, hänföras under kolumn 1 i 6 § endast under den förutsättningen, att han har hemmavarande familjemedlem under 16 år. Motionärernas yrkande innebär, att nämnda förutsättning skall slopas. Denna framställning har motiverats med önskvärdheten att åstadkomma en förbättring av familjepeningen för moder, som förestår en gift sons hushåll.

Jämväl 1944 års riksdag hade att taga ställning till en motion med i huvudsak samma yrkande. Denna motion avslogs efter hemställan av andra lagutskottet. Anledningen till att nyssnämnda förutsättning för att en moder skall hänföras under kolumn 1 uppställts hade, anförde utskottet i sitt utlåtande, varit, att avsevärda svårigheter skulle uppstå att fastställa, huruvida moder med vilken den värnpliktige sammanbodde vore att anse såsom hans husföreståndarinna eller om han i stället skulle anses innebo hos modern. Utskottet framhöll vidare, att de farhågor, som sålunda uttalats beträffande möjligheten att träffa ett dylikt avgörande, enligt vad utskottet erfarit torde ha besannats. Vad sålunda anförts utgör enligt utskottets mening ett starkt skäl för bibehållande av den nuvarande regeln oförändrad. Den omständigheten, att värnpliktig, som bor tillsammans med sin moder, har hemmavarande familjemedlem under 16 år, torde så gott som alltid vara ett kriterium på att modern förestår hemmet och att den värnpliktige ej kan anses innebo hos henne.

På grund av vad sålunda anförts och på i förenämnda utskottsutlåtande i övrigt angivna skäl kan utskottet icke tillstyrka bifall till motionärernas yrkande.

Utskottet vill slutligen påpeka det förhållandet, att den förestående avvecklingen av den förstärkta försvarsberedskapen medför, att frågan om ändring av krigsfamiljebidragsförordningen i förevarande hänseende i stor utsträckning kommer att förlora sin praktiska betydelse.

Ifrågasatt utmätningsfrihet för rätt till långtidslön.

Enligt 36 § krigsfamiljebidragsförordningen kan rätt till familjebidrag icke överlätas och må förty ej för gäld tagas i mät.

I motionen har hemställts, att paragrafen erhåller följande ändrade lydelse:

»Rätt till familjebidrag och långtidslön enligt denna förordning kan icke överlätas och må förty ej för gäld tagas i mät.»

I fråga om skälen för denna hemställan hänvisas till motionen.

Den genom motionen väckta frågan berördes i den proposition, nr 339, varigenom förslag till ny krigsfamiljebidragsförordning förelades 1942 års riksdag. Överståthållarämbetet hade i sitt remissyttrande ifrågasatt, huruvida icke jämväl hemortslön borde undantagas från exekutiva åtgärder, enär densamma icke blott skulle ersätta förmånerna av långtidstillägg, semesterrett och skatteavdrag utan även utgöra en förstärkning av familjepeningen. Med hänsyn till att den föreslagna hemortslönen närmast hade karaktären av

en löneförmån ansåg emellertid föredragande departementschefen, att tillräckliga skäl ej funnes att undantaga densamma från exekutiva åtgärder.

Frågan berördes ej närmare under riksdagsbehandlingen.

Vid 1943 års riksdag hemställde herrar Persson i Stockholm och Hagberg i Luleå i en inom andra kammaren väckt motion, nr 260, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av 36 § krigsfamiljebidragsförordningen att hemortslön ej må kunna tagas i mät för gäld. I motiveringen till sin hemställan uppehölo sig motionärerna endast vid frågan om utmätningsfrihet för skatter.

Andra lagutskottet, som behandlade motionen, anförde i sitt i ärendet avgivna utlåtande, nr 40, att åt särskilda sakkunniga uppdragits att verkställa en allsidig översyn av gällande bestämmelser angående anstånd med indrivning av utskylder hos värnpliktiga m. m. Eftersom frågan, huruvida rätt till hemortslön borde kunna tagas i mät, torde bli va föremål för förnyat övervägande vid denna utredning, ansåge utskottet skäl ej föreligga att för det dåvarande till prövning upptaga det i motionen framställda yrkandet. Utskottet hemställde därför, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, vilken hemställan bifölls.

De i nämnda utskottsutlåtande omförmälda sakkunniga, den s. k. militära moratorieutredningen, avgåvo den 30 oktober 1943 betänkande med förslag till militär moratorielag m. m. (SOU 1943: 42). De sakkunniga, som i betänkandet (s. 84—87) behandlade vissa spörsmål rörande hemortslönens in- språktagande för utskyldsbetalning, framlade icke något förslag om utmätningsfrihet för hemortslön.

Förevarande fråga, som i likhet med ovan behandlade i övrigt i motionen upptagna spörsmål kommer att i stor utsträckning förlora sin betydelse i och med den förstärkta försvarsberedskapens upphörande, var såsom framgår av vad ovan anförts föremål för övervägande vid tillkomsten av 1942 års krigsfamiljebidragsförordning. Till stöd för ståndpunkten att rätt till hemortslön skulle kunna tagas i mät åberopade föredragande departementschefen, att hemortslönen närmast hade karaktären av en löneförmån. Detta skäl äger enligt utskottets mening alltjämt giltighet. Sådana förhållanden ha icke inträffat, att karaktären av förevarande förmån undergått förändring i riktning mot ett av sociala skäl betingat understöd. På grund av vad nu anförts kan utskottet ej heller tillstyrka motionen i denna del.

Utskottet.

Utskottets hemställan.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med förklaring, att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i det genom propositionen framlagda författningsförslaget, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Förordning**angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen
den 30 juni 1942 (nr 521).**

Härigenom förordnas att 1 § 4 mom., 2 § 1 mom. samt 20 §¹ krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

1 §.

4 mom. Denna förordning skall med undantag av 20 § samt med de inskränkningar i övrigt, som av Konungen föreskrivas, äga tillämpning å den, som undergår befälsutbildning, ävensom å den, som eljest det år han fyller tjugusex år eller senare fullgör tjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen.

Med befälsutbildning förstås i detta moment följande militära tjänstgöring, i den mån den icke inbegripes i den tjänstgöring, som jämlikt 27 § 1 mom. A värnpliktslagen åligger värnpliktiga i allmänhet, nämligen

- 1) utbildning enligt 27 § 1 mom. B—D värnpliktslagen;
- 2) utbildning till flygförare, bombfällare och navigatör eller flygskytt; samt
- 3) utbildning till reservofficer eller till fänrik vid sjövärnsskåren.

2 §.

1 mom. Värnpliktig är — — — och hemortslön.

Familjebidrag utgår kontant såsom familjepennyng, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag; dock må, i den ordning Konungen föreskriver, kunna bestämmas, att familjebidrag skall helt eller delvis utgå in natura. Hemortslön utgår kontant såsom befälslön och långtidslön.

20 §.

1 mom. Värnpliktig är — — — och hemortslön.

pliktig, vilken innehar någon av nedan angivna tjänstegrader eller motsvarande tjänsteställning, med för dag räknat följande belopp:	Kronor
Korpral, konstapel, musikkorpral, musikkonstapel	0: 50
Furir, musikfurir	1: —
Överfurir, högbåtsman	1: 25
Sergeant, musiksergeant, underofficer av 2. graden, flaggkorpral, flaggkadett	1: 50
Fänrik, fanjunkare, musikfanjunkare, styckjunkare, musikstyckjunkare, flaggunderofficer, regementskassör av 2. klassen, flottiljkassör av 2. klassen	2: —
Löjtnant, flygstationsmästare, förvaltare, förrådsförvaltare, förvaltningsunderofficer, regementskassör av 1. klassen, flottiljkassör av 1. klassen	2: 50
Kapten, ryttmästare	3: —
Major, kommandörkapten av 2. graden	3: 50

¹ Senaste lydelse av 20 § 1 mom. se 1944: 322, av 20 § 2 mom. se 1943: 125.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

2 mom. Långtidslön utgår, där ej Konungen annorlunda förordnar, till värnpliktig, oberoende av tjänstegrad eller tjänsteställning, efter en tjänstgöringstid om sammanlagt nittio dagar med en krona om dagen.

Sedan tjänstgöringen varat trehundra sextio dagar utgår en krona 50 öre om dagen och efter femhundrafyrtio dagar två kronor om dagen. Vid beräkning av nämnda tjänstgöringstid må endast komma i betraktande den tid, under vilken den värnpliktige efter tidpunkt, som Konungen bestämmer, mot åtnjutande av värnpliktigs avlöningsförmåner fullgjort honom åliggande tjänstgöring enligt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 i 1936 års värnpliktslag eller enligt 28 § 1 mom. i 1941 års värnpliktslag eller tjänstgöring efter eget åtagande, i sistnämnda fall dock endast om tjänstgöringen fullgjorts vid förband, organiserat av den myndighet, vid vilken den värnpliktige är truppregistrerad, eller vad gäller värnpliktig, som är truppregistrerad vid central myndighet, enligt av Konungen i kommandoväg meddelade föreskrifter. Med tjänstgöring vid eget förband likställes i nämnda avseende kommendering till skola eller utbildningskurs, som är gemensam för flera förband. Har den värnpliktige innehaft anställning över stat, såsom officer, underofficer eller underbefäl i krigsmaktens reserver, såsom i fredstid konstituerad landstormsofficer eller såsom i fredstid till officers eller underofficers tjänsteställning konstituerad (förordnad) medlem av frivilliga automobilkåren, sjövärnskåren eller svenska röda korsets frivilliga sjukvårdstrupper, skall vid beräkning av tjänstgöringstiden hänsyn tagas även till tjänstgöring, som han under sådan anställning fullgjort efter tidpunkt, som Konungen bestämmer.

3 mom. Vad i 2 mom. stadgas skall icke äga tillämpning med mindre den värnpliktige — utöver den i samma moment omförmälda tjänstgöringen — fullgjort värnpliktstjänstgöring under sammanlagt trehundra sextio dagar, därest han hänförs till årsklass 1940 eller 1941 eller årsgrupp 1941 eller inskrivits efter år 1941, samt i annat fall under sammanlagt etthundra tjuu dagar, dock att nämnda tjänstgöringstider skola förlängas med etthundratjugu dagar för vapenfri värnpliktig.

Tjänstgöring som i första stycket av detta moment sägs anses i förevarande hänseende såsom helt fullgjord, därest den värnpliktige tidigare blivit i vederbörlig ordning helt eller delvis befriad från dylik tjänstgöring eller frikallad från värnpliktens fullgörande eller ock enligt för honom gällande bestämmelser haft att fullgöra tjänstgöring under kortare tid än i samma stycke sägs.

Vad i 2 mom. sägs skall ej heller äga tillämpning å sådan värnpliktig, vilken undergår utbildning för vinnande av fast anställning vid krigsmakten, såvitt avser tid efter det han förordnats (konstituerats) till högre tjänstegrad än furirs eller tilldelats motsvarande högre tjänsteklass.

4 mom. Den, som blivit berättigad till långtidslön, skall under krigstjänstgöring, som han därefter, mot åtnjutande av värnpliktigs avlöningsförmåner, fullgör efter eget åtagande eller såsom krigsfrivillig efter värnpliktens upphörande, vara bibehållen vid sin rätt till långtidslön.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

5 mom. I fråga om rätt till hemortslön för tid, varunder tjänstgöring ej fullgöres, skall gälla följande.

a) Vid ledighet på grund av sjukdom samt vid annan krigsledighet bibehålles rätt till hemortslön, i den mån vederbörande under ledigheten äger uppbära krigslön.

b) Vid undergående av arreststraff bibehålles rätt till hemortslön.

c) Under krigsfångenskap och internering hos främmande makt bibehålles rätt till hemortslön.

d) Vid uteblivande utan känd anledning från tjänstgöring bibehålles rätt till hemortslön till och med den dag, då två månader förflutit från det vederbörande anmäls såsom saknad, under förutsättning att vederbörande omedelbart före uteblivandet hade familjemedlem och åtnjöt familjepenning eller näringsbidrag, som i 14 § sägs.

Konungen äger bestämma, i vad mån befälslön må utgå till avliden värnplikts dödsbo under viss tid efter dödsfallet.

Denna förordning träder i kraft så vitt angår 1 § vid tidpunkt som av Kungl. Maj:t bestämmes och i övrigt den 1 juli 1945.

Denna förordning träder i kraft vid tidpunkt som av Kungl. Maj:t bestämmes.

B. att motionen II: 486 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 juni 1945.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Holmbäck*, *Linder**, *Wistrand*, *Olof Carlsson**, *Hage**, *Carl Eric Ericsson* och *Hallagård*;

från andra kammaren: herrar *Pettersson* i *Hällbacken**, *Ryberg*, *Cruse* och *Håstad*, fru *Västberg** samt herrar *Lundberg* i *Uppsala*, *Andersson* i *Alfredshem* och *Osterman*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.